

O KAS JEI TAI, KĄ MATOME, NĖRA TIKROVĖ?

Mes įpratę manyti, kad akys rodo pasaulį tokį, koks jis yra: medžiai, dangus, mūsų kūnas, žvaigždės.

Tačiau kognityvinio mokslo tyrėjas Donaldas Hoffmanas (Kalifornijos universitetas, Irvine) pateikė labai provokuojančią idėją.

Jo sukurti evoliuciniai modeliai ir vadinamoji Fitness-Beats-Truth (FBT) teorema rodo netikėtą rezultatą: organizmai, kurie suvokia tikrą realybę, evoliucijoje pralaimi tiems, kurie suvokia tik tai, kas naudinga išgyvenimui.

Kitaip tariant, kaip sako Hoffmanas:

„Evoliucija mūsų nesuformavo tam, kad matytume tiesą. Ji suformavo mus tam, kad išgyventume.“

Jis net teigia dar radikaliau:

„Tikimybė, kad mūsų suvokimas tiksliai atspindi objektyvią realybę, yra lygi nuliui.“

Hoffmanas tai aiškina paprasta metafora. Įsivaizduokite kompiuterio darbalaukį. Kai matote failo ikoną, žinote, kad tai nėra pats failas - tik patogi piktograma. Ji leidžia jums dirbti su sistema, kurios iš tikrųjų nematote.

Pagal šią idėją spalvos, objektai, erdvė ir net mūsų kūnas gali būti tik „piktogramos“ evoliucijos darbalaukyje.

Jei taip, tuomet įdomi išvada: net tai, ką matome anatomijos vadovėliuose - širdį, smegenis, neuronus - gali būti tik mūsų suvokimo sąsajos simboliai, padedantys mums suprasti ir veikti, bet ne galutinė realybės struktūra.

Čia atsiranda dar vienas paradoksas.

Mes dažnai sakome: „smegenys sukuria sąmonę“. Tačiau jei smegenys pačios yra tik suvokimo „piktograma“, tada jos negali būti galutinė sąmonės priežastis.

Tai būtų panašu į bandymą rasti internetą kompiuterio ikonose.

Kai kurie Hoffmano modeliai net leidžia svarstyti dar radikalesnę galimybę: erdvė ir laikas, kuriuose gyvename, taip pat gali būti tik mūsų suvokimo sąsajos dalis.

Tuomet kyla dar gilesnis klausimas:

jei kūnas yra piktograma...

jei smegenys yra piktograma...

jei net erdvė ir laikas gali būti sąsajos dalis...

KAS YRA TAS „VARTOTOJAS“, KURIS ŽIŪRI Į VISĄ ŠĮ DARBALAIKĄ?

Galbūt tai, ką kasdien vadiname „tikruoju pasauliu“, yra tik labai išmani sąsaja, leidžianti mums veikti realybėje, kurios tikros struktūros mes dar nesuprantame.

Kai kurie mokslininkai mano, kad tai skamba absurdiškai. Kiti - kad tai gali būti vienas įdomiausių klausimų apie sąmonę.

O KAIP MANOTE JŪS - AR MES MATOME TIKROVĘ... AR TIK JOS „DARBALAIKĄ“?